

SUPERVÍZIA

SUPERVÍZIA V MEDIÁCII

Čo je supervízia ?

Supervízia je jeden z najúčinnějších nástrojov podpory a pomoci pre supervidovaného, cez supervidovaného sa následne dostane ku klientom samotným. Supervízia patrí k jedným z najdôležitejších foriem odbornej prípravy a nástrojom ako k profesionálnemu, tak osobnému rastu najmä v pomáhajúcich profesiách. Je to proces, ktorý supervidovanému poskytuje odborné vedenie, podporu, ale aj reflexiu. Ide o kvalitný spôsob prevencie pred syndrómom vyhorenia. Supervízia vie napomôcť pri emocionálnych konfliktoch, ktoré často úzko súvisia s výkonom povolania v mnohých profesiách.

Supervíziu môžeme definovať ako medziľudskú interakciu. Hlavným cieľom je, aby sa supervízor stretol so supervidovaným s cieľom zlepšiť schopnosť supervidovaného – aby dokázal účinnejšie pomáhať ľuďom. Tento proces interakcie teda nie je určený iba pre supervidovaného, ale aj samotným klientom. Prispieva k skvalitneniu odborných postupov pri práci s klientom a skvalitneniu interakcie s klientom, čo môžeme považovať za primárny cieľ supervízie. Počas supervízneho stretnutia sa odzrkadľujú vzťahy a prežívanie supervidovaného k jeho primárnemu sociálnemu prostrediu (rodina, deti, partner/ka,...) k nemu samému, ku klientom, pracovnému prostrediu prípadne ku kolegom či nadriadenému a podobne. Supervízia má za úlohu viesť k profesionálnemu rozvoju a napomôcť s intervíziou do problematiky.

Bez ohľadu na prostredie kde sa supervízia aplikuje, má spoločné úlohy

ako napríklad:

- skvalitniť prácu,
- priniesť alternatívne postupy,
- predchádzať stresu,
- podporovať sebapoznanie,
- predchádzať chybám.

Niektorí autori uvádzajú, že supervízia obsahuje dve veľmi dôležité zložky. Je to podpora (nadhľad) a kontrola (dohľad) rovnako aj vysokú odbornosť ako v schopnostiach, zručnostiach a vedomostiach, tak aj v etickej a hodnotovej rovine. Supervízia bráni supervidovanému (najčastejšie ide o sociálnych pracovníkov) „padnúť,, do stereotypu a snaží sa ponúknuť alternatívne pohľady na to ako riešiť klientov problém. Supervíziu môžeme považovať za učenie sa prostredníctvom skúseností, najúčelnejším spôsobom ďalšieho vzdelávania a ako kvalifikovanú kontrolu práce s klientom.

Samotný supervízor niekedy plní úlohu sprostredkovateľa (mediátora), pri riešení rôznych konfliktov vo vnútri organizácie, medzi organizáciou a jej okolím, medzi prijímateľom a organizáciou - môže ísť o konflikty vo vnútri tímu alebo o konflikty, ktoré vznikajú vo vnútri organizácie.

Ciele supervízie

Ciele supervízie sa zameriavajú na riešenie problémov a skvalitňovanie odborných kompetencií ako aj skvalitnenie práce s klientom.

Za hlavné ciele v supervízii by sme mohli považovať najmä:

- učenie a zbieranie nových skúseností,
- prevencia pred poškodením klienta,

- verifikácia správnosti a alternatív pri práci s klientom, skupinou, rodinou,
- korigovanie neefektívnych postupov,
- rozšírenie možností a alternatív práce s určitým prípadom.

Supervidovaný sa vo svojej práci stretáva s rôznymi cieľovými skupinami klientov a s rôzne špecifickými situáciami, ktoré si supervíziu vyžadujú. Supervízia pomáha v identifikácii a pomenovaní problémových a konfliktných situácií na konkrétnom pracovisku či teréne ovplyvňujúcich kvalitu vykonávanej práce a pomoc pri ich riešení. Ponúka možnosti riešenia etických dilem u samotného supervidovaného.

Formy supervízie

Z hľadiska počtu osôb delíme supervíziu na individuálnu a skupinovú.

Individuálna supervízia prebieha medzi supervízorom a jedným supervidovaným a je založená na supervíznom kontrakte, ktorý je záväzný pre obe strany. Tieto stretnutia sú plánované, časovo ohraničené a zaoberajú sa vopred dohodnutou témou. Mohli by sme hovoriť o troch fázach. V prvej začiatkovej fáze sa supervízor pripraví na stretnutie. V druhej fáze supervízor prenesie hlavnú náplň na proces učenia a poskytuje pracovníkovi spätnú väzbu. Tretiu fázu supervízor ukončuje stanovením nasledujúceho stretnutia.

Skupinová supervízia je štruktúrovaný proces ktorý pracovníkom v skupine umožňuje diskutovať o svojej práci, o aktuálnych pocitoch a vzťahoch, ktoré zažívajú pri práci. Cieľom skupinovej supervízie je rozvoj jednotlivcov v kontexte skupiny.

Typy supervízie

Supervíziu delíme na štyri základné typy:

- **výučbová supervízia** – zameriava sa najmä na vzdelávaciu funkciu a supervízor funguje v úlohe učiteľa. Určená je prioritne pre študentov a začínajúcich sociálnych pracovníkov (prípadne iné profesie),
- **výcviková supervízia** – supervidovaní sú účastníkmi výcviku alebo tréningu a supervízor preberá len určitú časť za prácu s klientom a preto preberá normatívnu či riadiacu rolu,
- **poradenská supervízia** – najčastejšie sa využíva v pomáhajúcich profesiách, za prácu s klientom sú zodpovední supervidovaní. Supervíziu využívajú pre svoj profesionálny rast. Je to rovnocenný vzťah, kde supervízor so supervidovaným riešia otázky, ktorými sa spoločne zaoberajú. Tento typ supervízie je určený pre kvalifikovaných a skúsených odborníkov,
- **riadiaca supervízia** – supervízor tu býva nadriadeným supervidovaného, vzniká tu charakteristický vzťah nadriadený – podriadený. Supervízor tu nesie zodpovednosť za prácu, kde je charakteristický vzťah inštruktor – účastník a supervízia je tu riadiacim nástrojom supervízora.

Legislatívny základ supervízie

Supervízia má v slovenskej legislatíve základ v dvoch právnych predpisoch. Prvá legislatívna úprava supervízie bola ukotvená v zákone NR SR č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane a sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Druhá legislatívna úprava, v ktorej sú ustanovené podmienky výkonu supervízie v sociálnych službách je zákon NR SR č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní v znení neskorších predpisov.

Supervízia je určite vhodná forma celoživotného vzdelávania a profesionálneho rastu. Každá z foriem supervízie (individuálna, skupinová)

má svojský prínos. Treba si však uvedomiť, že supervízia stráca na význame (efekte) pokiaľ nebude pravidelná. Riziko v supervízii rovnako vidíme v nedefinovaní si konkrétnych cieľov a očakávaní na základe, ktorých supervízor vyberie vhodnú formu supervízie.

SUPERVÍZIA V MEDIÁCII

K mesiacu jún 2023 je v zozname mediátorov na stránke Ministerstva spravodlivosti SR zapísaných 2246 mediátorov. Vzhľadom na fakt, že počet mediátorov na Slovensku neustále narastá si dovoľíme mediáciu považovať za neustále stúpajúci trend.

Odborná príprava mediátora podľa Zákona o mediácii č. 420/2004 Z.z. a doplnení niektorých zákonov trvá 200 hodín. Mediátor je ďalej podľa zákona povinný sústavne sa vzdelávať a ak sa mediátor nezúčastní aspoň jedného odborného seminára počas roka, ministerstvo nariadi jeho preskúšanie.

Mediátor sa počas svojho autonómneho výkonu mediačnej činnosti musí opierať o svoje osobnostné predpoklady. Mediácia rieši konflikty medzi ľuďmi, mediátor je často vystavený veľmi emotívnym stretnutiam, ktoré sú plné vyhrotených emócií či napätia a práve mediátor je ten, kto musí zachovať chladnú hlavu a tlmiť tieto emócie. Mediátor má byť emocionálne stabilný ale aj kreatívny, flexibilný, duchapritomný a musí vedieť improvizovať. Samozrejmou sú aj etické zásady, schopnosť organizovania si čas, byť empatický a mať dobré komunikačné schopnosti. Disponuje značnou dávkou autonómie, kedykoľvek musí byť pripravený mediováť a to aj komplikovaných a stresujúcich situáciach.

Domnievame sa, že pre mediátorou tu ako keby chýba priestor na diskusiu o prípadoch, priestor kde by riešili vhodnosť ich postupov pri práci,

ktoré si zvolili v danom prípade. Mediátor počas svojej práce využíva vedomosti z mnohých oblastí ako je napríklad právo, psychológia, sociálna práca a mnohé iné.

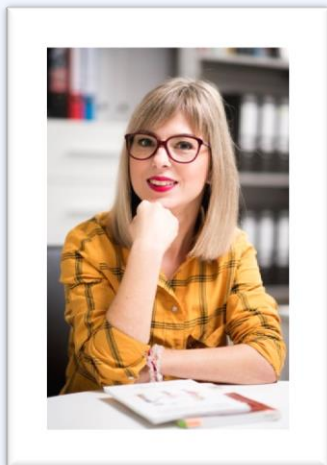
Ako je vyššie v texte už uvedené mediácia je štruktúrovaný proces, ale v praxi prináša mnoho neštandardných situácií, v ktorých sa musí mediátor vynásť (nepripraví ho na to žiadne odborné vzdelávanie, prípadne seminár) a to tak, aby neohrozil proces mediácie, nepoškodil ani jednu zo strán konfliktu a docielil mediačnú dohodu. Práve tu vidíme veľký priestor pre supervíziu v mediácii.

Supervízia zvyšuje kvalitu práce s klientmi prostredníctvom práce samých na sebe, zabraňuje poškodzovaniu klientov ale aj syndrómu vyhorenia.

Vidíme nasledovné výhody supervízie v mediácii:

- podpora od strany supervízora,
- zvyšuje kvalitu práce mediátora,
- výmena skúseností, rozoberanie prípadov a postupov (v prípade skupinovej supervízie),
- spätná väzba od kolegov (v prípade skupinovej supervízie),
- učenie sa skrz kazuistiky kolegov (v prípade skupinovej supervízie),
- predchádza syndrómu vyhorenia.

O AUTORKE

PhDr. Nika Alejníková

mediátorka, supervízorka, koučka a lektorka

KONTAKT:

alejnikova@mediaciapn.sk

www.mediaciapn.sk

0903311986

Staničná 51, 921 01 PIEŠŤANY

V mediácii vidím priestor pre supervíziu ako individuálnu tak skupinovú. Supervízia v mediácii by vedela poskytnúť podporu mediátorovi, zvýšiť kvalitu jeho práce a predísť syndrómu vyhorenia. Veľký priestor vidím aj vo výmene skúseností, rozoberaní postupov a učenie sa z kazuistík od kolegov. Aj napriek tomu, že supervízia je primárne učená pre pomáhajúce profesie aj v prípade mediácie by mohla byť veľkým prínosom.

Momentálne pracujem primárne ako mediátorka. Zameriavam sa predovšetkým na rodinné a občianske spory. Mediáciu vediem vždy vo dvojici s kolegom Ing. Peter Alejník formou spolumediácie rovnocenných partnerov. Spolumediácia rovnocenných partnerov pri mediácii podľa našich skúseností prináša viacgeneračný pohľad na danú problematiku a v našom prípade aj rôzne vnímanie konfliktu či už z pohľadu vekového rozdielu, alebo postavenia muža a ženy a mnohých prípadoch otca a dcéry. Som mediátorka s garanciou SIMARS-u (<https://simars.sk/nasi-mediatori/>). V rámci zvyšovania odbornej spôsobilosti a profesionality som absolvovala kurz supervízie, lektora, Ochrana detí pred násilím, Dohovor o právach dieťaťa, Domáce a rodovo podmienené násilie, výcvik riešenia konfliktov a iné.

Zdroje použitej literatúry:

GABURA, J.: 2006. *Sociálne poradenstvo*. Bratislava: Občianske združenie Sociálna práca, 2006, 222 s. ISBN 80-89185-10-X

HAWKINS, P.- SHOHET, R.: 2004. *Supervize v pomáhajících profesích*. Praha: Prtál, 2004, 208 s. ISBN 80-7178-715-9

MATOUŠEK, O. a kol.: 2003. *Metody a řízení sociální práce*. Praha: Portál, 2003, 384 s. ISBN 80-7178-548-2

SCHAVEL, M. - OLÁH, M. *Sociálne poradenstvo a komunikácia. 4. doplnené vyd.* Bratislava : Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce Sv. Alžbety, Bratislava, 2010, 218 s. ISBN 80-8068-487-1

SCHAVEL, M. – TOMKA, M. *Základy supervízie a supervízia v praktickej výučbe v sociálnej práci*. Bratislava : Vysoká Škola Zdravotníctva a Sociálnej Práce Sv. Alžbety, 2010, 193 s. ISBN 978-80-89271-87-0m

VASKA, L.: 2012. *Teoretické aspekty supervízie začínajúcich sociálnych pracovníkov*. Bratislava: IRIS, 2012, 176 s. ISBN 978-80-89238-70-5

Zákon č. 448/2008 Z. z. zákon o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č 455/1991 Zb. O živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov

Zákon č. 305/2005 Z. z. Zákon o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele a o zmene doplnení niektorých zákonov